

Arhimandrit Sofian Boghiu

Caut Fața Domnului

Editura Bizantină
București, 2018

Cuprins

Un duhovnic pentru poporul lui Dumnezeu 7

Chipul Domnului 17

Prezența lui Iisus Hristos în viața noastră,
după Înviere 24

Fecioara Maria 30

Mântuitorul 36

Dumnezeu Tatăl 45

Harul 47

Cuvântul lui Dumnezeu 51

Crucea Domnului 53

Sfintele Taine 56

Duhovnicul cel de taină 58

Postul cel adevărat 62

Credința 67

Valoarea sufletului 73

Trupul și sufletul 82

Nevoința 92

Suferințele și necazurile 96

Puterea răului 104

Gândul la moarte 110

Pomenirea morților 113

Înfricoșata Judecată 127

Rugăciunea obștească și rugăciunea neîncetată 138

Chipul Domnului

Icoana (chip, asemănare) este prin excelență Fața sau Chipul lui Iisus Hristos Dumnezeu-Omul. Iar Iisus Hristos este Chipul Tatălui: „*Cine M-a văzut pe Mine, a văzut pe Tatăl Meu!*” Pe Maica Domnului și pe Sfinți îi cinstim, pentru că ei sunt locașurile pnevmatice ale lui Hristos.

Simbolul este un semn sau un obiect prin care Dumnezeu Își arată puterea Sa sau o lucrare a Sa. Simbolul nu se identifică niciodată cu Dumnezeu. Idolul este un obiect făcut sau ales de oameni (cioplit), identificat cu Dumnezeu, fără să fie nicio relație între idol și Dumnezeu.

Icoana este reprezentarea lui Dumnezeu Însuși devenit Ipostasul personal al firii umane, fără a se identifica cu această fire sau a se confunda cu ea. Icoana păstrează distincția dintre creatură și Dumnezeu, ca și simbolul, dar vede într-o față umană creată pe Ipostasul dumnezeiesc Însuși, devenit subiectul ei.

Sfânta Mahramă sau Chipul Domnului

A doua zi după Adormirea Maicii Domnului, adică la 16 august, în fiecare an, calendarul nostru face pomenire Sfintei Mahrame. Dar ce este Sfânta Mahramă? De ce se amintește în calendar despre ea și ce însemnătate are pentru noi creștinii acest obiect sfânt?

Sfânta Mahramă, la originea ei, este o pânză pe care ni s-a păstrat în original chipul sau portretul Mântuitorului nostru Iisus Hristos întipărit, fără intervenția oamenilor. De aceea, chipul Domnului de pe Sfânta Mahramă se mai numește și Chipul cel nefăcut de mână omenească, care este de fapt prima icoană din lume cu chipul Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Creștinătatea a cunoscut două asemenea Mahrame, adică două chipuri nefăcute de mână ale Mântuitorului: Mahrama cu chipul Domnului trimisă lui Avgar, regele Edessei din Siria, și Mahrama Sfintei Veronica, ce ne păstrează chipul suferind al Mântuitorului și s-a bucurat de o largă răspândire mai ales în lumea apuseană.

Despre Sfânta Mahramă trimisă lui Avgar, regele Edessei din Asia Mică, Sfântul Ioan Damaschin scrie următoarele cuvinte în primul său tratat despre cinstirea sfințelor icoane. „A venit la noi cuvânt din bătrâni că Avgar, regele Edessei, auzind de Domnul, s-a aprins de dragoste dumnezeiască pentru El și a trimis soli, poftindu-L pe Mântuitorul la Edessa ca să viziteze pe regele Avgar și să-l vindece de boala sa, iar dacă nu ar vrea sau nu ar putea să vină la Edessa, a poruncit unui pictor să facă chipul lui Iisus. Lucrul acesta știindu-l Cel care cunoaște toate și poate toate, a luat o bucată de pânză și a lipit-o pe fața Sa și s-a întipărit acel chip care se păstrează până astăzi.” Sfântul Ioan scria aceste cuvinte pe la anul 740. Se păstrează corespondența dintre regele Avgar și Mântuitorul, Care-i răspunde că nu poate veni.

Al doilea portret al Mântuitorului, sau a doua icoană nefăcută de mână, este numită icoana Sfintei Veronica, icoană care își are originea în timpul Sfintelor Patimi. Mântuitorul mergea la patima Sa cea de bunăvoie, cu crucea în spate, cum știți, și adeseori cădea. Cădea sub greutatea crucii. La un anumit moment – stația a șasea, așa cum o numesc la Ierusalim –, Mântuitorul a căzut sub cruce, și-a rănit grav genunchii, I-a crăpat rotula. Era plin de sânge, plin de sudoare pe față, pentru că a fost bătut, a fost scui-pat, pe cap avea rănile de la bătaii, de la pumni și de la cnut, curgea sânge peste tot și cu crucea în spate... Vă închipuiți câtă durere...!

Din loc în loc, pe această cale a Crucii către Golgota, era multă lume care nu era de acord cu hotărârea răstignirii și plângea. Era și un grup de femei care plângeau în hohote. Iisus le vede și le spune: *Fiicele Ierusalimului, nu Mă plângeți pe Mine, ci pe voi și pe copiii voștri care Mă răstignesc.* (Luca 23,28) Totuși se desprinde din grupul acesta o femeie și-I întinde o basma, o mahramă, să-și șteargă fața plină de sânge și de sudoare. Și Iisus, care nu rămâne dator niciodată, face cu putere dumnezeiască să se imprime chipul Lui pe această mahramă. I-o dă în semn de recunoștință. Aceasta se cheamă Mahrama Sfintei Veronica. Femeia care I-a întins-o așa se chema. Această Mahramă a fost păstrată și ea împreună cu alte obiecte sfinte, purtate din loc în loc multă vreme. A ajuns și ea la Roma și se află în muzeul catedralei Sfântul Petru.

Și mai este încă un chip pe care-l cunoașteți, fără îndoială, chipul Mântuitorului de pe Sfântul Giulgiu. Sfântul Giulgiu în care a fost înfășurat Mântuitorul Hristos s-a păstrat, ca multe alte obiecte sfinte. Știți din Evanghelie și din Săptămâna Patimilor și mai ales din zilele Învierii cum s-au petrecut lucrurile: Iisus a fost răstignit pe cruce vineri. Tot vineri seara Hristos este îmbălsămat și este înfășurat în giulgiu. Giulgiurile erau niște pânze lungi, aveau 1,40 m lățime și vreo 4 m lungime. Aceste pânze erau îmbibate cu aloe, cu miresme făcute din parfumuri care erau foarte uleioase. Trupul a fost uns, pentru că trupul lui Iisus era plin de rane. A murit pe cruce, însă trupul era plin de rane de sus de la cap până la picioare. L-au uns cu miresme, I-au înfășurat în acest giulgiu mare tot corpul, iar pentru cap au avut o altă pânză, o altă mahramă.

În dimineața Învierii, când apar la mormânt cei doi apostoli, Petru și Ioan, Petru intră în mormânt mai întâi, apoi intră și Ioan în mormânt și văd giulgiurile așa cum au rămas la momentul când a ieșit Iisus din ele. Erau asemenea unui locaș de vierme de mătase: știți, când iese fluturele din acel vierme, sparge undeva într-un capăt, și apoi rămâne crisalida întreagă. Cam așa a fost cu Giulgiul Sfânt: Iisus a ieșit, în taina Învierii, din giulgiul din care de altfel nu se putea ieși decât dacă rupeai pânza cu tot cu carne, se lipise așa de bine [de trup]. Însă Iisus, prin minunea dumnezeiască a Învierii, a ieșit întreg, dezlipindu-Se de această pânză. Mahrama era într-un colț, spun evangheliștii.

Mahrama și Giulgiul Sfânt au fost luate cu foarte multă sfințenie și păstrate de sfințele femei ca o amintire de neuitat și purtate pe toate drumurile lor de pribegie în vremea prigoanei creștinilor. Și a ajuns acest Giulgiu Sfânt la Constantinopol, la fel ca și Mahrama de la Edessa, și au rămas acolo multă vreme.

Din cercetarea istorică a Domnului se poate vedea cât de multe tipuri a cunoscut iconografia în fresce, în mozaicuri, în miniaturi, în icoanele portative, pe diferitele obiecte de artă, în atâtea monumente sacre ale creștinătății din cei aproape 2.000 de ani; tipul imberb al catacombelor, tipul cu barbă, tipul sirian sau cel bizantin, sever și senin, tipul de om al durerii din năframa Veronicăi ori chipul frumos de la Edessa; tipuri pe care le-am putea numi istorice, la care fiecare popor a mai adăugat ceva din specificul lui, din sufletul lui.

Totuși, din atâtea chipuri ale Domnului, care este cel mai apropiat de cel adevărat, care să respecte și tradițiile vechi despre înfățișarea Lui fizică, să mulțumească și hotărârile sinoadelor, care văd în El pe Fiul lui Dumnezeu și Fiul Fecioarei, Dumnezeu și Omul?

Acest chip a reușit să-l realizeze un pictor din Balcani la 1259, în plină renaștere bizantină. Este chipul cunoscut sub numele de Hristos Everghetul din biserica de la Boiana, în Bulgaria. Andre Grabar, care a studiat pictura bisericii din Boiana și s-a ocupat în mod deosebit de chipul Mân-

tuitorului, spune că acest chip al Everghetului este cea mai desăvârșită expresie artistică a dogmei întrupării. „Fața este alungită și îngustă, nasul subțire și abia curbat, ochii lungi, migdalați, nesimetrice, umbriți de sprâncene dese, gura mică, exprimând în același timp blândețe și gravitate, mustățile scurte și dese, părul lung, des, încadrând fața și căzând pe spate, despărțit printr-o cărare, slobozind două șuvițe pe frunte; barba scurtă, ușoară și îngustă în dreptul urechilor, acoperind puțin obrajii și bărbia și despărțindu-se ușor în două.”

Pentru realizarea acestui chip, pictorul a ținut seama și de descrierile amănunțite ale figurii Sale, dar și de hotărârile sinoadelor din 843 și 1082 de la Constantinopol, care insistau asupra umanității lui Iisus Hristos. Aceste sinoade reafirmau principiul că pictorul nu reprezintă natura divină, ci natura umană a lui Hristos, „care a îmbrăcat trupul și sângele nostru” și „are același trup și același sânge ca și noi”, „care a suferit Patima pentru noi”.

„În descrierea călugărului Epifanie, Mântuitorul arată extrem de frumos... cu părul blond și nu foarte des... cu sprâncenele dese și nu prea arcuite, cu ochii luminoși și strălucitori... avea ochi frumoși, nas lung, barba blondă, părul lung pentru că niciodată foarfecile nu atinsese capul său și nici vreo altă mână omenească decât cea a Maicii Sale când era copil; gâtul ușor plecat... trupul era de culoarea grâului, fața nu era rotundă, ci ca a mamei Sale, ușor îngustată în partea de jos, obrajii ușor colorați, atât cât să

arate un caracter pios, înțelept și smerit, păstrând totdeauna o frumusețe senină, pe care Dumnezeu o pusese cu puțin timp mai înainte în mama Sa, căreia îi semăna în toate”.

(pagina 115, Chipul Mântuitorului în iconografie, Editura Bizantină, 2001)

„Chipul acesta al Everghetului exprimă, mai mult decât oricare altul, măreția divină întrupată într-o ființă omească desăvârșită. Acesta este chipul Domnului care m-a reținut și mi-a plăcut.” (Arhim Sofian Boghiu, Chipul Mântuitorului în iconografie, Editura Bizantină, 2001, pp. 115-116)

Prezența lui Iisus Hristos în viața noastră, după Înviere

Învierea este ziua cea mai luminoasă și mai plină de Duh Sfânt, este sărbătoarea sărbătorilor: „Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într-însa!”

Învierea este biruința definitivă a binelui împotriva răului și biruința adevărului împotriva minciunii.

Învierea este împlinirea și încoronarea slujirii lui Iisus Hristos ca Domn și Mântuitor al lumii.

Învierea este dovada și puterea dumnezeirii Mântuitorului și totodată începutul învierii noastre. Căci precum Hristos a înviat, tot așa și noi vom învia. „Hristos a înviat din morți, fiind începătura învierii celor adormiți.” (I Corinteni 15, 14-20) Nimeni până la El și nimeni după El nu a spus asemenea cuvinte, pe care numai Iisus Dumnezeuul nostru le poate spune și împlini:

„Eu sunt învierea și viața...! Eu sunt lumina lumii...!; Eu sunt ușa...!; Eu sunt calea, Adevărul și Viața! Prin Mine se ajunge la Tatăl ceresc.”

„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi!”

Și: „Iată, Eu cu voi sunt, în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor!”

Dacă Iisus Hristos înviat apare apostolilor Săi cu trupul Său omenesc, El face aceasta pentru a-i încredința că El Însuși este Cel ce a trăit cu ei și i-a învățat. Dar, dacă adevărat Se face nevăzut de la ochii lor, El vrea să-i învețe să-L caute mereu, acolo unde este El totdeauna, adică la Tatăl Său Dumnezeu.

Învierea susține bucuria de a trăi și dă sens și măreție vieții noastre. Fără credința în Înviere nu suntem decât niște ființe mici care se frământă și se zbat neputincioase în țărâna pământului. Fără Înviere sunt zadarnice și truda și toată jertfa noastră în lumea aceasta. Căci pentru Înviere ne luptăm cu patimile din noi și ne stăpânim instinctele și ducem greul unei vieți pe care o dorim mereu mai bună și mai frumoasă. Pentru Înviere ne străduim să trăim în pace și în bună înțelegere unii cu alții, convinși fiind că toți oamenii suntem frați între noi, având un singur Tată în ceruri „Care dintr-un sânge a făcut tot neamul omenesc”, El fiind însuși Izvorul vieții noastre „prin care trăim, ne mișcăm și existăm” (Faptele Apostolilor 17, 26-28). Pentru Înviere trăim și murim, încredințați că numai prin Înviere viața își deschide porțile sale în veșnica Împărăție a lui Dumnezeu.

După Înviere, Iisus îi spune Mariei Magdalena: „Nu te atinge de Mine, că încă nu M-am suit la Tatăl Meu. Mergi la frații Mei și le spune că Mă sui la Tatăl Meu și nu te atinge de Mine, că încă nu M-am suit la Tatăl Meu.”

(Ioan 20,17)